

IT-98-29-T
D 9-1/8874 ter
01 AUGUST 2003

9/8874 ter
Rk

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
lica odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-98-29-T

Datum: 4. februar 2003.

Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija Alphons Orie, predsjedavajući
sudija Amin El Mahdi
sudija Rafael Nieto-Navia

Sekretar: g. Hans Holthuis

Odluka od: 4. februara 2003.

TUŽILAC

protiv

STANISLAVA GALIĆA

POVJERLJIVO

**ODLUKA PO PRIJEDLOGU TUŽILAŠTVA DA PRETRESNO VIJEĆE
OTPUTUJE U SARAJEVO**

Tužilaštvo:

g. Mark Ierace

Branioци:

**gđa Mara Pilipović
g. Stéphane Piletta-Zanin**

1-Uvod

1. Pretresno vijeće I, Sekcija B (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po Prijedlogu Tužilaštva da Pretresno vijeće otputuje u Sarajevo, od 14. jula 2000., u kojem optužba traži da Pretresno vijeće razmotri mogućnost putovanja u Sarajevo u Bosni i Hercegovini i neposrednu okolinu tog grada nakon podnošenja pretpretresnih podnesaka strana, ali prije početka suđenja (u daljnjem tekstu: Prijedlog za putovanje).

2-Pregled dosadašnjih procesnih radnji

2. Pretresno vijeće je 4. oktobra 2000. izdalo prvi nalog o rasporedu u kojem od odbrane i optužbe (u daljnjem tekstu: strane) traži da se pripreme za raspravu o prijedlogu za putovanje,¹ te je održalo četiri uzastopne statusne konferencije na kojima se raspravljalo o tom pitanju.² Pretpretresno vijeće je u februaru 2001. izdalo novi nalog o rasporedu kojim je tražilo da strane u roku od četiri sedmice obavijeste Pretresno vijeće o ishodu pregovora u vezi s okvirnim programom putovanja.³ Optužba je u međuvremenu, 15. marta 2001., podnijela izmijenjenu verziju tužiočevog okvirnog programa putovanja (u daljem tekstu: program putovanja), koji

¹ Nalog o rasporedu i nalog po prijedlogu Tužilaštva da Pretresno vijeće otputuje u Sarajevo, od 4. oktobra 2000., kojim Pretresno vijeće nalaže stranama da dogovore okvirni program za predloženi put u Sarajevo i okolinu o kojem treba da se raspravi na statusnoj konferenciji (u daljnjem tekstu: okvirni program putovanja).

² Prva statusna konferencija održana je 18. oktobra 2000. da bi se raspravilo, *inter alia*, o prijedlogu za putovanje. Na toj statusnoj konferenciji raspravljalo se o brojnim praktičnim detaljima sadržanim u prijedlogu za putovanje, kao i o tome da li je prilikom posjete Pretresnog vijeća Sarajevu (u daljem tekstu: obilazak mjesta događaja) potrebno prisustvo Stanislava Galića (u daljnjem tekstu: optuženi). Odbrana je u vezi s tim iznijela da bi, ako je obilazak mjesta događaja "dio spora, dio sudskog postupka [...] prema članu 21(4)(d), [optuženi] trebao biti prisutan". Transkript, str. 191-192. Isto pitanje je ponovo razmatrano i na ostale tri statusne konferencije, kako slijedi. Na statusnoj konferenciji 25. oktobra 2000. optužba je obavijestila Pretresno vijeće da se optuženi složio s itinererom obilaska mjesta događaja predloženim u okvirnom programu putovanja (transkript, str. 239). Na statusnoj konferenciji 27. novembra 2000. odbrana je iznijela da ona, s obzirom na nedavnu promjenu advokata, nije u mogućnosti da diskutira o okvirnom programu putovanja (transkript, str. 278). (Sekretar je 20. novembra 2000. povukao imenovanje g. Kosticha i imenovao gđu Pilipović kao advokata optuženog). Na statusnoj konferenciji 30. januara 2001., odbrana je iznijela da je neriješeno pitanje o kojem strane trebaju raspraviti da li je prisustvo optuženog prilikom obilaska mjesta događaja nužno (transkript, str. 297).

³ Nalog o rasporedu i nalog po prijedlogu Tužilaštva da Pretresno vijeće otputuje u Sarajevo, od 21. februara 2001.

je odbrani i Pretpresnom vijeću predočen na statusnoj konferenciji istoga dana.⁴ Pretpresno vijeće je, primijetivši u trećem nalogu o rasporedu da nije postignut napredak u sporazumijevanju strana o programu putovanja,⁵ izdalo četvrti nalog o rasporedu kojim ponovo od strana traži da postignu sporazumu vezi s programom putovanja.⁶ Dana 7. septembra 2001. Pretpresno vijeće je najavilo da će u predmetu suditi pretresno vijeće u drugačijem sastavu, tako da će se pitanje obilaska mjesta događaja iznijeti pred novim pretresnim vijećem čim se ono formira.⁷

3. Ovo Pretresno vijeće je prijedlog za putovanje razmotrilo u julu 2002. Pretresno vijeće je od strana zatražilo da navedu svoj stav u vezi s mogućim obilaskom mjesta događaja,⁸ na što su se i optužba⁹ i odbrana¹⁰ izjasnile u prilog tog obilaska.¹¹ Pretresno vijeće je potom iznijelo da bi se takav obilazak mogao obaviti sredinom septembra 2002,¹² i da bi to bio "tihi obilazak"¹³ lokacija koje su zanimljive za suđenje kako bi se Pretresnom vijeću omogućilo da ih vidi "i da dobije bolju trodimenzionalnu sliku tih lokacija, ali bez dodatnih informacija od svjedoka [...]."¹⁴ Odbrana je svoj prvi pismeni podnesak u vezi s eventualnim putovanjem u Sarajevo podnijela 18. jula 2002. Međutim, po okončanju izvođenja dokaza optužbe, Pretresno vijeće još nije moglo donijeti odluku po prijedlogu za putovanje.

⁴ Odbrana je na ovoj statusnoj konferenciji naglasila da joj treba nekoliko sedmica da pregleda okvirni program putovanja te je iznijela da je "svrha ove [posjete] da se Pretresno vijeće upozna sa mjestom događaja i okolinom, ali ne i da se informira o mogućim pravcima vatre iz snajperskog ili artiljerijskog oružja kao što je optužba navela u nekoliko navrata u okvirnom programu putovanja. Po [mom] mišljenju to bi se trebalo utvrditi na suđenju, prilikom izvođenja dokaza", transkript, str. 321.

⁵ Nalog o rasporedu i nalog po prijedlogu Tužilaštva da Pretresno vijeće otputuje u Sarajevo, od 26. aprila 2001.

⁶ Nalog o rasporedu i nalog po prijedlogu Tužilaštva da Pretresno vijeće otputuje u Sarajevo, od 8. juna 2001.

⁷ Transkript, str. 420-421.

⁸ Vidi npr., transkript, str. 11575; transkript, str. 11677.

⁹ *Ibid.*

¹⁰ Transkript, str. 11680.

¹¹ Istoga dana odbrana je Pretresnom vijeću uputila pitanje da li odbranu prilikom eventualnog obilaska mjesta događaja mogu pratiti njeni vještaci, transkript, str. 11680, na što je Pretresno vijeće odgovorilo da ne vidi zašto bi prisustvo vještaka neke od strana bilo potrebno, transkript, str. 11681.

¹² Transkript, str. 11679.

¹³ Termin "tihi obilazak" objašnjen je u Richard May, *Criminal Evidence*, 4. izdanje, Sweet & Maxwell (1999), 2-07, a znači da se istraga mjesta ili predmeta vrši na mjestu događaja "a da se pritom ništa ne kaže. Svjedok ili optuženi mogu izvršiti demonstraciju, ali ne smiju komunicirati s porotom (fusnota izostavljena). Ako se pojavi bilo kakvo pitanje u vezi s pregledom ili ako porota ima bilo kakvih pitanja, uobičajeno je da se takva pitanja postave u sudnici nakon obavljenog pregleda."

¹⁴ Transkript, str. 11681.

4. U decembru 2002., strane su na zahtjev Pretresnog vijeća ponovo iznijele svoje poglede na eventualni obilazak mjesta događaja.¹⁵ Odbrana je naglasila da se o pogledima strana na obilazak mjesta događaja raspravljalo u pretpretresnoj fazi i da "to vrijedi i u ovoj fazi postupka".¹⁶ Pretresno vijeće, međutim, primjećuje da je odbrana, nakon podneska optužbe, promijenila svoj stav u pogledu nekih pitanja.¹⁷

3-Diskusija

5. Mogućnost da pretresno vijeće "obavlja svoje dužnosti i van sjedišta Međunarodnog suda" data je pravilom 4 Pravilnika o postupku i dokazima (u daljnjem tekstu: Pravilnik), u kojem se takođe propisuje da Pretresno vijeće to može učiniti samo uz odobrenje predsjednika Međunarodnog suda u interesu pravde.

6. Obje strane se slažu da bi se trebao obaviti obilazak mjesta događaja. Optužba konkretno navodi da Pravilnik Međunarodnog suda omogućava premještanje suda u svrhu *locus in quo* i da je načelo obilaska mjesta događaja čvrsto utemeljeno u britanskom i francuskom pravnom sistemu.¹⁸

7. Obje strane nadalje navode da je obilazak mjesta događaja dio pretresa,¹⁹ te da se moraju precizno utvrditi praktični aspekti obilaska mjesta događaja.²⁰ Na primjer, optužba tvrdi da bi Sekretarijat trebao voditi zapisnik o toku obilaska mjesta događaja, u kojem bi se navela mjesta koja se obilaze, vrijeme obilazaka, svrha obilazaka pojedinih mjesta, osoba koja je dala uvodni opis mjesta događaja, pitanja koja su postavili sudije i dati odgovori, eventualna izlaganja strana, te bilo koja konkretna činjenica za koju sudije zatraže da se zabilježi. Odbrana se s time slaže.²¹ Odbrana takođe tvrdi da Pretresno vijeće mora navesti na osnovu čega će odabrati određena mjesta sa kojih će promatrati tokom obilaska mjesta događaja,²² te navodi svoje

¹⁵ Podnesak optužbe u vezi s predloženim obilaskom mjesta događaja od strane Pretresnog vijeća", od 3. decembra 2002. (u daljnjem tekstu: podnesak optužbe) i Odgovor odbrane na podnesak optužbe u vezi s predloženim obilaskom mjesta događaja od strane Pretresnog vijeća, podnesen 10. decembra 2002. (u daljnjem tekstu: odgovor odbrane).

¹⁶ Odgovor odbrane.

¹⁷ Na primjer, odbrana je u svom podnesku iznijela da sistem *commom law* ne priznaje načelo tihog obilaska mjesta događaja, a potom je promijenila svoj stav da bi ga uskladila s argumentom optužbe da je takvo načelo čvrsto utemeljeno u britanskom pravnom sistemu. Vidi takođe fusnotu 24.

¹⁸ Podnesak optužbe, par. 11 i slj.

¹⁹ Vidi podnesak optužbe, par. 9 i 17 i Odgovor odbrane, par. 2.

²⁰ Vidi podnesak optužbe, par. 20.

²¹ Odgovor odbrane, par. 3.

²² Odgovor odbrane, par. 3.

sumnje u pogledu načina na koji bi se "tihi obilazak" mogao obaviti ako se tokom obilaska mjesta događaja dozvoli određena komunikacija.²³

8. Pretresno vijeće je mišljenja da je svrha obilaska mjesta događaja da se Pretresnom vijeću omogući da vidi neke ključne objekte i mjesta kako bi dobilo trodimenzionalnu sliku tih lokacija, te bolje razumjelo i protumačilo dokaze u vezi s tim lokacijama predočene u sudnici, uključujući i dokaze za koje se čini da sadrže kontradiktorne elemente. Svrha obilaska mjesta događaja nije, dakle, da se rekonstruiraju događaji za koje se optuženi tereti u optužnici.²⁴

9. Pretresno vijeće će sada razmotriti pitanje da li se obilazak mjesta događaja uopšte može obaviti budući da to nije konkretno predviđeno ni Statutom ni Pravilnikom. Pravilom 89(B) predviđeno je da, u slučajevima kad nije drugačije određeno, "vijeće primjenjuje pravila o dokazima koja najviše idu u prilog pravičnom odlučivanju o stvari koja se nalazi pred vijećem i koja su u duhu Statuta i opštih pravnih načela". Pregled, obilasci mjesta događaja ili *locus in quo* opštepoznati su²⁵ u krivičnom postupku kao način na koji sud može doći do informacija pregledom lokacija. Ne bi dakle bilo protivno ni pravilu 89(B), ni pravilu 89(C), kojim je propisano da vijeće može prihvatiti svaki relevantan dokaz za koji smatra da ima dokaznu vrijednost, da se rezultati obilaska mjesta događaja prihvate kao dokaz. Pretresno vijeće se slaže sa stranama da bi takav obilazak mjesta događaja činio dio pretresnog postupka.

10. Pravo optuženog da mu se sudi u njegovom prisustvu i da se sam brani navelo je strane na zaključak da bi se pregled mogao obaviti samo u njegovom prisustvu. Optužba tvrdi da je prisustvo optuženog na mjestu događaja nužno, budući da je

²³ Odbrana je iznijela da "bi takav gotovo trapistički karakter obilaska morao imati svoja pravila i iznimke, konkretno pravila vesperealne komunikacije i intervencija, ali da, što se tiče ovog potonjeg, nije jasno kako bi se intervencije ove pomoćne i peri-mikro procedure uklopile u jedan makro-logičniji sistem", Podnesak odbrane, str. 3.

²⁴ Odbrana je najprije u svom podnesku navela da bi se obilazak mjesta događaja trebao izvesti kao rekonstrukcija događaja za koje se optuženi tereti u optužnici, str. 2., a potom je u odgovoru odbrane navela da je "činjenice [predmeta] nemoguće provjeriti rekonstrukcijom", par. 10.

²⁵ Vidi npr. francuski krivični zakon, član 456; Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, članovi 233-234; britanski pravni sistem u Richard May, *Criminal Evidence*, 4. izd., Sweet & Maxwell (1999), 2-06 i slj.

obilazak mjesta događaja dio pretresnog postupka.²⁶ Po mišljenju optužbe, obilazak mjesta događaja mogao bi se provesti bez prisustva optuženog samo ako odbrana u sudnici obavijesti sud da optuženi pristaje na takav obilazak.²⁷ Slično tome, odbrana tvrdi da je prisustvo optuženog važno zato jer on posjeduje "neposredno znanje o tome gdje se nalaze linije na kojima su bili raspoređeni vojnici ABiH i VRS-a" te je u mogućnosti da odredi udaljenost između tih linija.²⁸

11. Prije no što razmotri meritum argumenata strana u pogledu potrebe da se sprovede obilazak mjesta događaja, Pretresno vijeće mora razmotriti pitanje da li je taj obilazak moguć u pristustvu optuženog. Pretresno vijeće se načelno slaže da bi optuženi trebao biti prisutan prilikom obilaska mjesta događaja. Optužba tvrdi da se prisustvu optuženog protive bezbjednosni razlozi.²⁹

12. Obilježja ovog predmeta, uključujući optužbe protiv optuženog, njegov raniji položaj u VRS-u i lokacije koje valja obići, ne samo da bi zahtijevala jake mjere bezbjednosti i punu saradnju lokalnih vlasti i SFOR-a tokom obilaska, nego i stroge mjere zaštite tajnosti. Međutim, ako bi se preduzeo takav obilazak, tajnost tako velike bezbjednosne operacije bilo bi praktički nemoguće sačuvati u Sarajevu. Bilo bi dakle nemoguće garantirati zadovoljavajuću razinu bezbjednosti za optuženog ako bi se obilazak obavio u njegovom prisustvu. Uz to, prisustvo optuženog u Sarajevu prilikom posjete Pretresnog vijeća predstavljalo bi znatan bezbjednosni rizik za strane i za prateće pomoćno osoblje.

13. Iz tih razloga, Pretresno vijeće smatra da bi prisustvo optuženog prilikom obilaska mjesta događaja predstavljalo neprihvatljivo visok rizik za učesnike obilaska, pa ono stoga ne bi trebalo naložiti obilazak mjesta događaja u njegovom prisustvu.

²⁶ Podnesak optužbe, par. 7 i 9. Pretresno vijeće u predmetu *Akayesu* konstatiralo je da u skladu s pravilom 89 ima ovlast da "prema potrebi naloži inspekciju mjesta događaja", *Tužilac protiv Akayesua*, ICTR-96-4-T, Odluka po prijedlogu odbrane da se izvrši inspekcija mjesta na kojem je provedena forenzička analiza", 7. februar 1998, par. 6

²⁷ Podnesak optužbe, par. 10.

²⁸ Odgovor odbrane, par. 1.

²⁹ Podnesak optužbe, par. 18.

14. Ostaje pitanje da li Pretresno vijeće smatra primjerenom odluku da se obilazak mjesta događaja obavi bez prisustva optuženog. U slučaju pozitivnog odgovora, Pretresno vijeće bi poštovalo stav strana koje zagovaraju poduzimanje obilaska, ali ne bi uzelo u obzir njihove stavove u vezi s tim da li se obilazak može obaviti u odsutnosti optuženog, na koju odsutnost on ne bi prethodno pristao.

15. Obilazak mjesta događaja bez prisustva optuženog značio bi ograničenje prava da mu se sudi u njegovom prisustvu. Ovo pravo, koje je usko povezano s pravom optuženog da se brani lično ili uz korištenje pravne pomoći, zagantirano je članom 21 Statuta i opšte je prihvaćeno kao temeljno pravo optuženog u krivičnom postupku. Istovremeno je prihvaćeno da to pravo nije apsolutno. Međutim, za svako ograničenje prava optuženog da bude prisutan dok mu se sudi nužno je postojanje posebnih okolnosti.

16. Pretresno vijeće smatra da bi razlozi koji bi opravdavali takvo ograničenje morali biti izuzetno snažni. Kao što je Pretresno vijeće ranije konstatalo, postoje izuzetno snažni razlozi koji opravdavaju neprisuštvovanje optuženog prilikom obilaska mjesta događaja. No da bi se učinio takav izuzetak, i potreba da se izvede takav obilazak radi utvrđivanja istine mora biti velika. Zbog toga će Pretresno vijeće sada razmotriti pitanje da li obilazak mjesta događaja pridonosi dokazima koji su već izvedeni na suđenju i onima koji trebaju biti izvedeni.

17. Pretresno vijeće podsjeća da je svrha obilaska mjesta događaja bolje upoznavanje Pretresnog vijeća s nekim lokacijama u gradu Sarajevu i okolini. Strane su implicitno prilikom iznošenja svojih teza naglasile važnost dovoljnog poznavanja terena na kojem su se zbili događaji opisani u optužnici.³⁰ Mjesta su opisali svjedoci od kojih su neki svoja svjedočenja pojasnili crtežima. Pokazane su fotografije, planovi i video-snimke lokacija. Takvo vizualno predočavanje u velikoj mjeri pomaže Pretresnom vijeću da formira sliku terena. Doista, uspoređivanjem i kombiniranjem informacija iz raznih kategorija izvora, a koje informacije su prihvaćene kao dokazi, presuđivač o činjenicama u svojoj svijesti formira sliku relevantne lokacije. Ta slika pomaže mu da se usredotoči na ono što je bitno za donošenje odluka u dotičnom

³⁰ Riječju "teren" Pretresno vijeće podrazumijeva mjesta za koja se tvrdi da su na njima poginuli ili bili ranjeni civili, na kojima su postojali objekti za koje je moguće da su iz njih ispaljeni hici, gdje su

predmetu. *Locus in quo* može toj slici dodati nove informacije. No Pretresno vijeće smatra da dodatni značaj takvog obilaska mjesta događaja nije toliki da bi to što ih Pretresno vijeće nije obišlo umanjilo njegovu sposobnost da formira sliku terena potrebnu da donese presudu u ovom predmetu.

18. Pretresno vijeće takođe primjećuje da to što su pregledi mjesta događaja tokom suđenja relativno rijetki pokazuje da je dvodimenzionalna prezentacija putem fotografija, video snimki i planova lokacija obično dovoljna za vizualiziranje, kada je to potrebno, relevantnog terena i da tako formirana slika ne bi bila znatno promijenjena obilaskom mjesta događaja.

19. Pretresno vijeće se već osvrnulo na posljedice koje će odustajanje od obilaska mjesta događaja u Sarajevu imati na suđenje. Veoma mala očekivanja u pogledu onoga što bi takav obilazak mogao pridodati dokazima koje su izvele obje strane na suđenju opravdava odustajanje Pretresnog vijeća od takvog obilaska. To takođe podrazumijeva da, iz gorenavedenih razloga, to odustajanje ne utječe na pravo optuženog da se brani. S obzirom na činjenicu da ne postoji velika potreba za odlaskom u Sarajevo, suvišno je da Pretresno vijeće dalje uopšte razmatra pitanje o tome koliko bi trebala biti snažna takva potreba da bi opravdala obilazak bez prisutnosti optuženog zbog neprihvatljivog bezbjednosnog rizika.

20. Iz tih razloga, Pretresno vijeće smatra da se odbijanjem prijedloga za putovanje ne ugrožavaju prava optuženog niti sposobnost Pretresnog vijeća da donese odluku u predmetu protiv optuženog.

---

navodno bile linije sukoba, odvijale se vojne aktivnosti, na kojima su živjeli civili, na kojima su bili postavljeni vojni objekti, itd.

4. Dispozitiv

U skladu s pravilima 4, 54 i 89;

ODBIJA prijedlog optužbe za putovanje;

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavna engleska verzija.

/potpis na originalu/

Alphons Orié

predsjedavajući Pretresnog vijeća

Dana 4. februara 2003.

U Hagu,

Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

Prijevod vjeran originalu
ICTY Datum: ... 31-07-03/AS